Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. Wilno, dn. 24 kwietnia 1931 roku. 428.

Treść numeru:

-----oooooOooooo-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

L i t e w s k o - ł o t e w s k i e z j e d n o c z e n i e p r a s o w e . Jak podaje "Rytas" Nr.88, na ostatniem posiedzeniu Związku dziennikarzy litewskich przyjęty został protokuł zjednoczenia prasowego litewsko-łotewskiego, podpisany w dniu 21.II r.b. w Rydze. Protokuł ten brzmi jak następuje:

Opierając się na obustronnie wyrażonej chęci pogłębienia litewsko-łotewskiej współpracy kulturalnej, Prezes Związku dziennikarzy litewskich dr.Purycki̇s z jednej strony oraz prezes łotewskiego związku literatów i dziennikarzy K.Skalbe, z drugiej, przy udziale członka zarządu do rozszerzania stosunków z zagranicą A.Bilmansa, uchwalili założyć litewsko-łotewski związek prasy na podstawach następujących:

1/ Co roku zwoływana konferencja delegatów od związków dziennikarzy i pisarzy obu krajów będzie wybierała litewsko-łotewski komitet prasowy.

2/ Obrany komitet opracuje plan pracy na następujących zasadach:

a/ prasa i piśmiennictwo Litwy i Łotwy są objawami duchowej kultury obu bratnich narodów.

b/ i jako takie należą wspólnie do obu bratnich narodów.

c/ Wiadomości udzielane prasie obu narodów, udzielać się będzie wyłącznie z miarodajnych źródeł.

3/ Uchwały przyjmowane przez komitet powinny być jednogłośne.

4/ Komitet pracowników na polu piśmiennictwa i dziennikarstwa obu narodów za szczególne zasługi może wybierać honorowych członków.

5/ Konferencja delegatów w r.1931, która będzie zwołana celem ukonstytuowania tego komitetu, zwołana będzie na zasadach obopólnego porozumienia.

S p r a w a w y j a z d u n u n c j u s z a B a r t o l o n i e g o . Jak donosi "Rigasche Rundschau" msg.Barotloni nie ma zamiaru opuszczać Kowna. Nuncjusz zwrócił się do rządu z żądaniem podania na piśmie motywów, dla których nie został on po powrocie z Rzymu przyjęty przez prezydenta.

N o t a l i t e w s k a d o r z ą d u n i e m i e c k i e g o . Rząd litewski przesłał dz. ś posłowi niemieckiemu w Kownie notę werbalną do rządu Rzeszy. W nocie tej rząd litewski odrzuca propozycję niemiecką przedłożenia urzędowi rozjemczemu sprawy 5 wydalonych z obszaru Kłajpedy obywateli niemieckich. Nota wychodzi z założenia że decyzja co do nielojalności wydalonych Niemców podlega wyłącznie kompetencji sądów litewskich.

R o k o w a n i a C z e c h o - S ł o w a c j i w s p r a w i e k o n w e n c j i s ą d o w e j i w y d a w a n i a p r z e s t ę p c ó w z L i t w ą .Jak podaje "Elta" dn.17 b.m. w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Kownie rozpoczęły się litewsko-czechosłowackie rokowania o zawarciu konwencji w kwestji udzielenia pomocy sądowej w dziedzinie spraw cywilnych i handlowych oraz w sprawie wydawania przestępców. Ze strony Chechosłowacji w rokowaniach biorą udział: poseł Niederle i dr.Koukal; ze strony Litwy - dr. Natkiewiczius, przedstawiciel Min.Spraw Zagranicznych, oraz dwaj przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości - pp. Biła i Borejsza.

K o n f e r e n c j a k o l e j o w a w K r ó l e w c u . Jak podaje "Rytas" Nr.88, w dn.20.IV r.b. rozpoczęła się w Królewcu konferencja kolejowa, której zadaniem jest ustalenie bezpośredniej taryfy w komunikacji tranzytowej pomiędzy Niemcami, Litwą, Łotwą i Estonją. Konferencja potrwa kilka dni. Ze strony litewskiej biorą udział przedstawiciele zarządu kolei z p.Zubrysem na czele.

S p r a w a u j e d n o s t a j n i e n i a p r a w o d a s t w a l i t e w s k i e g o, ł o t e w s k i e g o i e s t o ń s k i e g o . Jak podaje "Elta" z dn.14.IV.r.b., na dziesiątym zjeździe prawników estońskich w Tallinie, w którym wziął udział przedstawiciel prawników litewskich p.Żalkowski poruszono między innemi sprawę ujednostajnienia prawodastwa litewskiego, łotewskiego i estońskiego. Referat w tej sprawie odczytał członek pralamentu estońskiego Hassenblat. Ujednostajnienie prawodastwa pożądane jest zwłaszcza w dziedzinie nieskodyfikowanego w wymienionych państwach prawa handlowego, a więc w sprawie ustaw o spółkach akcyjnych, syndykatach, spółkach z o. o., prawa czekowego i wekslowego i t.d. Tak samo dotyczyłoby ujednostajnienie prawodastwa sprawy kodeksu cywilnego jak np. zobowiązania, prawa małżeńskiego i t.d.

Podczas debatów proponowano, ażeby publikacji ujednostajnionych jstaw dokonać w języku niemieckim.

M i ę d z y n a r o d o w e z a i n t e r e s o w a n i a s z t u k ą l i t e w s k ą . Jak podaje "Lietuvos Aidas" Nr.83, bawił w tych dniach wKownie p.Gerhardt Krauze międzynarodowy referent sztuki i koresponddent pism niemieckich, austrjackich, szwajcarskich i t. d. Wizyta jego w Kownie miała na celu zapoznanie się ze sztuką i teatrem litewskim. P.Krauze napisał już szereg artykułów o teatrze litewskim, wyrażając się o nim jaknajpochlebniej.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

K r o n i k a .

S o w i e c k i t r a n z y t d r z e w n y p r z e z L i t w ę . Jak donosi "Elta" z 22.IV.r.b., w tych dniach odbyły się w Dyneburgu narady w sprawie tranzytu drzewa sowieckiego przez Dyneburg i Litwę. Ryskie "Jaunakas Zinas" donoszą iż przez Litwę przechodzić będzie 200 wagonów drzewa sowieckiego dziennie.

D o k o ł a e k s p o r t u n i e r o g a c i z n y d o R o s j i . Jak podaje "Dzień Kowieński" Nr.87, przybył w tych dniach do Kowna specjalny wysłannik firm sowieckich, który rozważy możliwości eksportu nierogacuzny do Rosji.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o w a l c e p o m i ę d z y r z ą d e m a k l e r e m .

"Lietuvos Żinios" Nr.89 z dnia 21.IV.r.b. Artykuł p. t. "Próżna walka"

Walka ta w szerokich warstwach społeczeństwa jest niepopularna. Ludność zdaje sobie sprawę, że hasła duchowieństwa mają charakter ściśle kastowy, że kler walczy o swoje wyłącznie przywileje, wyodrębniając się z całego społeczeństwa.

Co zaś do narodowców, jasnem jest również dla wszystkich, że walka przez nich prowadzona nie ma cech pracy państwowej, lecz jedynie "roboty partyjnej". W naszych czasach w pracy państwowej konieczna jest równość wobec prawa i zapewniona swoboda przekonań, co jest możliwe jedynie przy całkowitej niezależności państwa od kościoła.

Niepopularne w społeczeństwie są zarówno hasła narodowców, jak chrześcijańskiej demokracji. Walka nie posiada charakteru demokratycznego: jest to walka kas, małych grup, dla ludu niezrozumiała i w istocie swej obojętna. Szersze warstwy interesuje tylko o tyle, że wnosi nieco ożywienia do szarej i sennej wegetacji na Litwie. Pozatem jest to tylko bezcelowa, próżna walka, która państwu nic dobrego nie da.

K r o n i k a .

S z e f p o l i c j i k r y m i n a l n e j o d z i a ł a l - n o ś c i K o m i t e t u A k c j i K a t o l i c k i e j . Jak podaje "Dzień Kowieński" Nr.87, udzielił tymczasowy szef policji kryminalnej p.Statkus następujących informacyj przedstawicielom prasy w sprawie akcji"Komitetu Akcji Katolickiej" /K.A.K./:

"K.A.K." istnieje rzeczywiście i formalnie składa się z 3 osób, aczkolwiek faktycznie komitet tworzy grupa studentów atejtininków i kilka młodych księży. Po zlikwidowaniu kółek politycznych w szkołach, utworzono komitet ratunkowy atejtininków, którego założycielami byli: ks.Szalczus oraz studenci atejtinincy - Mockus i Gryszkiewiczius. Stwierdzono istnienie tego komitetu w wyniku dochodzenia w sprawie proklamacji o charakterze podburzającym; których rozpowszechnieniem on się trudnił on się trudnił. Następnie komitet ratunkowy został rozwiązany, zaś wszystkie sprawy formalnie przekazano Komitetowi Akcji Katolickiej, pod którego nazwą stronnictwo chrz-demokratyczne prowadzi swą polityczną akcję. Wpływ stronnictwa chrz.-demokratycznego na K.A.K. można stwierdzić okolicznością iż w głównym jego zarządzie znajdują się: prof.Tumenas, prof.Dawidajtis, dr.Karwialis i ks.Mieleszka, oraz w zarządzie kowieńskim - pom.adwokata przys.Raulinajtis, p.Galdikasowa i dr.Urmanas; a są to b. ministrowie, posłowie oraz leaderzy stronnictwa chrz.-demokratycznego.

Każdą sprawę związaną z akcją katolicką wpierw rozważa stronnictwo, następnie zaś organ K.A.K. wprowadzają ją w czyn.

Na poparcie swych twierdzeń p.Statkus przytoczył wyciągi z protokułów cent.komitetu stronnictwa chrz.-dem. Na podstawie tego można stwierdzić, iż zasadniczym momentem całej działalności chrz.dem. jest zagadnienie w jaki sposób religja dałaby się wykorzystać dla celów politycznych.

W dalszym ciągu p.Statkus szczegółowo poinformował o różnicy zdań, jaka ostatnio daje się zaznaczyć w kołach kierowniczych chrz.dem., które się podzieliły na dwa obozy: bardziej czynny i bardziej umiarkowany.

Na podstawie przytoczonych przez siebie faktów p.Statkus dochodzi do wniosku, iż K.A.K. jest najwyższym organem, który wyraża niekiedy naganę i biskupom i Centrum Akcji Katolickiej. W gmachu atejtininków prowadzona jest regestracja księży, których dzieli się na dwie kategorje: wiernych rozkazom K.A.K. i niepewnych.

Cała ta akcja zdaniem p.Statkusa może doprowadzić jedynie do tego, co np. już miało miejsce w Olicie, Daugach i in. miejscowościach, gdzie parafjanie wypędzili swego proboszcza z cmentarza i zwrócili się do biskupa z prośbą o zakaz kupczenia politycznego w kościele.

Powyższe informacje p.Statkusa zaopatruje "Lietuvos Aidas" w Nr.88 w następujące uwagi: Nie ulega obecnie wątpliwości, że cały K.A.K. jest bezpośrednim wyrazicielem interesów partji chrz.-demokracji, mimo niejednokrotnych zakazów papieża. Wywiad z p.Statkusem rzucił jaskrawe światło na oblicze K.A.K.

P o w r ó t d r . S r u o g i z e S k a n d y n a w j i . Jak podaje "Lietuvos Aidas" Nr.88, powrócił w dn.20.IV, ze Skandynawji dr.K.Sruoga, który wygłaszał tam odczyty o ekonomicznej sytuacji Litwy.

U d e k o r o w a n i e p r e z e s a T r y b u n a ł u N a j - w y ż s z e g o . Jak podaje "Lietuvos Aidas" Nr.88, udekorowany został w dn.21.IV. w Kownie orderem Wielkiego Księcia Witolda I stopnia prof. A.Kriszcziukajtis prezes Trybunału Najwyższego, z okazji czterdziestoletniej działalności na polu sądownictwa. Zaznaczyć należy, że prof.K. jest pierwszą poza prezydentem państwa osobą, która otrzymała order Wielkiego Księcia Witolda I-go stopnia.

Z okazji tej uroczystości poświęca "Lietuvos Aidas. prof.Kriszcziukajtisowi cały wstępny artykuł, podnosząc zasługi jubilata dla ojczyzny i życząc mu dalszych lat owocnej pracy.

A r e s z t o w a n i e k o m u n i s t ó w . Jak podaje "Lietuvos Aidas" Nr.83, policja litewska aresztowała cały szereg wybitnych komunistów a mianowicie Snieczkusa, Jankowskiego, Gaszkę, M.Szumowskiego, J.Rugielisa i t.d.

Z a p r o s z e n i e n a u c z y c i e l i l i t e w s k i c h p r z e z N i e m c ó w i F r a n c u z ó w . Jak podaje "Lietuvos Aidas" Nr.83, związek nauczycielstwa litewskiego otrzymał zaproszenie od związku nauczycieli niemieckich na zjazd, który się odbędzie w dn.27 i 28 maja r.b. we Frankfurcie nad Menem.

Niezależnie od tego związek nauczycielstwa litewskiego otrzymał zaproszenie od Komitetu Organizacyjnego Kongresu kolonjalnego i międzynarodowego członków nauczania na zjazd, jaki się odbędzie w sierpniu r.b. w czasie Wystawy Kolonjalnej w Paryżu.

K o m u n i k a t k o n f e r e n c j i b i s k u p ó w w K o w n i e . "Darbininkas" Nr.16 podaje tekst komunikatu konferencji biskupów, jaka się odbyła w dn.8 i 9 kwietnia r.b. w Kownie. Tekst ten brzmi jak następuje: 1/ Konferencja z wielką troską rozpatrywała sposoby ochrony prawa kościoła Chrystusowego, głoszenia bez przeszkód słowa Bożego w celu tem lepszego uświadomienia wiernych w ich obowiązkach względem Boga i ludzi; 2/ Konferencji wypadło ustalić sposoby bliższego zapoznania wiernych z posłannictwem, prawami i sankcjami Kościoła; 3/ Etyka i sumienie religijne wiernych wymaga wyraźnych wytycznych, które ustala działalność Kościoła Chrystusowego. To też konferencja rozważała sposoby, któreby zapobiegły próbom postronnym mącenia sum enia wiernych i skierowywania go z wyraźnej drogi nauki Chrystusowej; 4/ Konferencja żywo odczuwając wzniosłe aspiracje młodzieży katolickiej, poświęciła wiele uwagi dla wyjaśnienia sytuacji prefektów; 5/ Rozwój śpiewów kościelnych stanowi stałą troskę biskupów. To też konferencja rozważała sposoby bardziej skutecznego ujednostajnienia spiewów kościelnych; 6/ Jubileusz zgromadzenia w Efezie ma być obchodzony jesienią z odpowiednią pompą; 7/ Wysunięto cały szereg kwestyj, które będzie się przygotowywało do rozważania na dorocznej konferencji biskupów w jesieni.

Komunikat ten został przez biskupa M.Reinysa.

L i s t a r c y b i s k u p a k o w i e ń s k i e g o do z w i ą z k u "M ł o d e j L i t w y"Jak podaje "Darbininkas" Nr.16, arcybiskup kowieński Skwirecki ogłosił list do Związku Młodej Litwy, w którym krytykuje ideowe zasady organizacji. Arcybiskup znajduje, że zasady "Młodej Litwy" nie są zgodne z nauką Kościoła katolickiego.

D y m i s j a M i n i s t r a R o l n i c t w a . Jak donoszą "Jaunakas Zinas", litewski minister rolnictwa Alęksa został wezwany przez prezydenta, który miał z nim dłuższą rozmowę w sprawie wycofania się zjednocz.rolników ze współpracy z partją narodowców. Prezydent zażądał od min.Aleksy określenia swego stanowiska w powyższej sprawie oraz jego ustosunkowania się do partji narodowców na przyszłość. Gdyby p.Aleksa nie zmienił dotychczasowego stanowiska, będzie on zmuszony podać się do dymisji.

Według niesprawdzonych wiadomości, obecny min.Rolnictwa p.Alęksa nie zmienił swego stosunku do narodowców, wobec czego musiał się podać do dymisji. Tekę min.roln. ma objąć dotychczasowy dyrektor akademji rolniczej w Datnowie Tonkunas.

Z a m k n i ę c i e w k l a s z t o r z e w y b i t n e g o n a r o d o w c a . Ks.Prof.Tomaszajtis, wybitny działacz narodowców, na mocy rozporządzenia arcybiskupa Skwireckiego został wysłany do klasztoru.

Jak podają "Lietuvos Żinios", zarządzenie to stoi w ścisłym związku z opublikowaniem przez ks.Tomaszajtisa pism niezgodnych z duchem Kościoła katolickiego.

87